

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 1533 din 29 noiembrie 2016

Analizând proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, transmis spre avizare de Ministerul Justiției;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 - Avizează favorabil proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. cu observațiile menționate în Anexa la prezenta hotărâre.

Art. 2 - Hotărârea se transmite Ministerului Justiției.

Data în București, la 29 noiembrie 2016

**Președinte,
Judecător Mircea Aron**

1 9 0 9

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

AVIZ

**privind proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013
privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de
organele judiciare în cursul procesului penal**

În urma examinării proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, transmis spre avizare de Ministerul Justiției.

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare.

În baza Hotărârii nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii:

Avizează favorabil proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu următoarele observații:

1) În ceea ce privește criteriile avute în vedere la stabilirea condițiilor de detenție, în expunerea de motive se arată că în Hotărârea **Mursic contra Croației, pronunțată de Marea Cameră în 20.10.2016** (cererea nr. 7334/13), CEDO a confirmat că norma predominantă în jurisprudența sa, anume 3 mp de suprafață la sol pentru fiecare deținut în celulă colectivă, **este norma minimă aplicabilă în temeiul art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**. De asemenea, în aceeași hotărâre se statuează că, în cazul în care suprafața la sol de care dispune un deținut în celulă colectivă este mai mică de 3 mp, lipsa spațiului personal este considerată

1

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

Consiliul Superior
al Magistraturii

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

suficient de gravă încât să dea naștere unei prezumții puternice de încălcare a art. 3. Sarcina probei incumbă guvernului pârât, care poate totuși să răstoarne prezumția dacă demonstrează existența unor elemente de natură a compensa această împrejurare într-o manieră adecvată (a se vedea, în special, parag 136, 137).

Însă, în aceeași hotărâre a Marii Camere (astfel de hotărâri cuprinzând de regulă jurisprudență cu aplicabilitate îndelungată pe viitor) se mai rețin la paragrafele 139 și 140 și alte criterii care pot fi luate în considerare de Curte la evaluarea condițiilor de detenție chiar și în situațiile în care celulele asigură un spațiu individual cuprins între 3 și 4 m²/deținut sau chiar mai mare de 4 m²/deținut.

În concluzie, spațiul individual nu este singurul criteriu care trebuie avut în vedere, chiar dacă este cel mai important.

2) De principiu, măsura compensatorie propusă de art. I pct. 2 din proiectul de lege nu ar trebui să devină incidentă doar pentru calculul pedepsei ce poate fi considerată executată în vederea acordării liberării condiționate. În opinia Plenului, compensația pentru persoanele care execută pedepse privative de libertate în condiții de supraaglomerare severă devine efectivă doar dacă măsura propusă de proiectul de act normativ vizează considerarea ca *executate efectiv* a celor 3 zile din pedeapsa aplicată, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în spațiul necorespunzător:

3) Art. II din proiectul de lege ar trebui să facă referire și la art. 59 și urm. din vechiul Cod penal nu numai la art. 100 din actualul cod. În prezent majoritatea destinatarilor liberării condiționate sunt sub incidența vechiului Cod penal, neaplicându-li-se prevederile Codului penal în vigoare.

4) Art. II din proiectul de lege nu stabilește în mod clar dacă prin aplicarea prevederilor art. 95¹ din Legea nr. 254/2013 condamnatul poate fi liberat condiționat înainte de executarea efectivă a perioadelor prevăzute expres în art. 100 alin. (3) și (4) din Codul penal actual, respectiv art. 59 alin. (2) și 59¹ alin. (2), din vechiul Cod penal.

Art. II din proiect a fost redactat în sensul că în calculul fracțiunilor de pedeapsă avute în vedere la liberarea condiționată, se ține cont pe lângă pedeapsa considerată executată pe baza muncii prestate și de pedeapsa considerată ca executată prin aplicarea prevederilor art. 95¹ din Legea 254/2013.

Articolul ar trebui să lămurească fără echivoc dacă liberarea condiționată ca urmare a aplicării art. 95¹ din Legea 245/2013 poate fi acordată înainte de executarea efectivă a perioadelor prevăzute în art. 100 alin. (3) și (4) din Codul penal, respectiv art. 59 alin. (2) și 59¹ alin. (2) din vechiul Cod penal. Conform acestor articole, condamnații nu pot fi liberați condiționat înainte de executarea efectivă a unor perioade din pedeapsă, exprimată în fracții, chiar dacă partea din durata pedepsei ce poate fi considerată

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

1 9 0 9

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

potrivit legii ca executată pe baza muncii prestate este luată în considerare în calculul fracțiilor de pedeapsă pentru liberarea condiționată.

Același principiu ar trebui aplicat și în această materie, în sensul că fracțiile obligatorii vizând executarea efectivă prevăzute în art. 100 alin. (3) și (4) din Codul penal și art. 59 alin. (2) și art. 59¹ alin. (2) din vechiul Cod penal nu sunt modificate prin aplicarea prevederilor prezentului proiect de lege, în toate cazurile condamnării având de executat minim aceste perioade.

5) Art. III în forma propusă de proiect are următorul conținut:

(1) Persoanele condamnate internate în închirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății, aflate în tranzit ori transportate în vederea transferului între locurile de deținere, precum și cele cazate într-un spațiu mai mare de 3 mp/deținut și care apreciază că sunt afectate și de alte condiții care, cumulate, sunt de natură a determina încălcări ale art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se pot adresa, după caz, judecătorului de supraveghere a privării de libertate, respectiv instanțelor civile de judecată.

(2) Persoanele care au fost puse în libertate la expirarea duratei pedepsei închisorii deși au fost propuse pentru liberare condiționată cu luarea în considerare a art. 95¹ din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal se pot adresa instanțelor civile.

Deși art. III din proiect corespunde scopului avut în vedere la edictarea lui, forma acestuia este susceptibilă de următoarea observație principală privind oportunitatea modificării textului, sau chiar înlăturarea acestuia:

- **deținuții** care au fost cazați pe toată durata detenției în spații mai mici de 3 m²/deținut și au fost afectați și de alte condiții care, cumulate, sunt de natură a determina încălcări ale art. 3, dar care în același timp au beneficiat efectiv de compensare prin acordarea liberării condiționate în baza fracției de pedeapsă reduse, potrivit art. III din proiect, nu au calitate procesuală de a se adresa instanței civile, fiind excluși *ab inițio* de la obținerea de despăgubiri civile întrucât au beneficiat de compensare, indiferent de reducerea efectivă a fracției care li s-a acordat.

Lipsa calității procesuale de a se adresa instanței civile a persoanelor care au fost puse în libertate înainte de expirarea duratei pedepsei închisorii cu luarea în considerare a art. 95¹ din Legea nr. 254/2013 (în forma propusă de proiect), dar au fost afectate și de alte condiții care, cumulate, sunt de natură a determina noi încălcări ale art. 3 din Convenție, poate crea premisele pentru eludarea standardelor CEDO în materie prin instituirea unor practici abuzive, care în anumite situații ar lipsi de eficacitate calea de atac reparatorie.

3

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

1 9 0 9

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

De asemenea, repararea unui prejudiciu trebuie să asigure o satisfacție echitabilă, lucru discutabil în condițiile în care compensarea efectivă de care a beneficiat deținutul poate fi foarte redusă, dacă liberarea condiționată se amână pentru diferite motive, chiar în condițiile fracției reduse.

Cu alte cuvinte, mecanismul care stă la baza proiectului ar putea fi deturnat de la finalitatea sa, prin excluderea de la acordarea despăgubirilor civile a deținuților care au beneficiat de compensarea de zile la fracția de pedeapsă, indiferent de cuantumul acestora și fără o analiză de ansamblu a condițiilor de detenție pe toată durata privării de libertate.

Pentru aceste motive, Plenul a apreciat că și deținuții care au beneficiat la liberare condiționată de o fracție redusă pe criteriul lipsei de spațiu, ar trebui să aibă deschisă calea unei acțiuni civile, deoarece, așa cum s-a reținut și în jurisprudența CEDO, spațiul individual nu este un criteriu unic de evaluare a condițiilor de detenție, chiar dacă este cel mai important. Desigur, această împrejurare ar trebui dublată și de o dispoziție care să prevadă că stabilirea despăgubilor civile se va realiza și în funcție de perioadele pentru care deținutul a beneficiat efectiv de compensare în cazul cazării într-un spațiu necorespunzător potrivit art. 95¹ din proiect.

Pe de altă parte, reglementarea expresă a categoriilor de deținuți, precum și detalieră situațiilor în care aceștia se pot adresa instanței civile, nu este necesară, deoarece potrivit regulilor răspunderii civile delictuale, repararea prejudiciului se realizează o singură dată, dar în același timp repararea prejudiciului trebuie să fie integrală, efectivă. Cu alte cuvinte, pentru aceeași acțiune ilicită, compensarea trebuie să fie unică, dar în același timp efectivă.

Așadar, un deținut care se plânge doar de spațiul de detenție, sub 3 m²/deținut, fără a invoca și alte condiții de detenție, este clar că nu va putea obține despăgubiri civile dacă a fost compensat pentru această împrejurare prin acordarea liberării condiționate ca urmare a unei fracții de pedeapsă reduse prin compensarea zilelor executate într-o astfel de celulă.

Dar dacă se pune problema reparării unui prejudiciu, aceasta operațiune trebuie realizată efectiv, atât potrivit principiilor răspunderii civile delictuale, cât mai ales jurisprudenței CEDO.

Prin urmare, judecătorul de la instanța civilă ar trebui să aibă posibilitatea să aprecieze dacă compensarea de care deținutul a beneficiat efectiv constituie o reparație suficientă pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a executării pedepsei, chiar dacă a fost eliberat condiționat din cauza unei fracții reduse prin compensare. Astfel, s-ar preveni anumite practici posibile ale instanțelor naționale, care ar acorda liberarea condiționată cu fracția redusă, potrivit art. 95¹ din proiect, însă doar după câteva amânări și în fapt compensarea efectivă a deținutului s-ar putea rezuma efectiv la câteva zile de compensare, chiar și în cazul unor perioade foarte mari executate într-o celulă sub 3 m²/deținut, repararea prejudiciului devenind derizorie.

1 9 0 9

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

În concluzie, nu ar trebui detaliate în proiect categoriile de condamnați care se pot adresa instanței civile, întrucât există un cadru legal suficient pentru soluționarea acestor cauze, și anume principiile răspunderii civile delictuale interpretate prin prisma jurisprudenței CEDO privind condițiile de detenție.

6) Art. IV pct. 2 lit. a din proiect este redactat greșit, întrucât prevede obligativitatea analizării în comisiile pentru liberare condiționată, în vederea propunerii pentru acordarea liberării condiționate, a persoanelor private de libertate, indiferent de regimul de executare a pedepsei stabilit, fără a face o distincție între condamnații care execută o pedeapsă pentru infracțiuni săvârșite până la data de 1.02.2014 și după această dată.

Plenul a apreciat că persoanele private de libertate pentru infracțiuni săvârșite până la data de 01.02.2014 pot face obiectul acestui articol (în prezent la liberarea condiționată aceste persoane pot fi analizate de comisii și liberate condiționat de instanțe indiferent de regimul de executare), iar cele private de libertate pentru infracțiuni săvârșite începând cu 01.02.2014, pot face obiectul acestui articol doar dacă se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis. Conform art. 100 alin. (1) lit. b) din Codul penal în vigoare, liberarea condiționată poate fi acordată doar dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis.

7) Art. IV pct. 2 lit. b din proiect trebuie înlăturat.

Astfel, acesta prevede că persoanele private de libertate care au fost analizate deja în comisiile pentru liberare condiționată și nu au fost propuse pentru că nu au fost îndeplinite celelalte condiții prevăzute de lege pentru liberare condiționată (fîind împlinită fracția prevăzută de Codul penal), sau care deși au fost propuse pentru liberare condiționată sau ele însele au formulat cerere de liberare condiționată către instanțele judecătorești, dar au fost respinse propunerile sau cererile de către instanța de judecată, fixându-se termen pentru reanalizarea situației condamnatului, reiterarea propunerii sau a cererii, să fie luate din oficiu în discuția comisiilor pentru liberare condiționată, în vederea propunerii pentru acordarea liberării condiționate, indiferent de termenele stabilite anterior.

Plenul apreciază că o asemenea propunere este eronată, în condițiile în care nesesizarea instanței cu propunerea de liberare condiționată, respingerea propunerii sau a cererii de liberare condiționată de către instanță, nu a avut în vedere neîmplinirea fracției prevăzută de lege pentru liberare condiționată, condamnatul având îndeplinită această condiție, ci neîndeplinirea celorlalte condiții prevăzute de lege.

Astfel, nu se justifică reluarea în discuție a situației condamnatului, care anterior modificării Legii nr. 254/2013, împlinise fracția, prevăzută de lege pentru a putea beneficia de liberare condiționată și a făcut obiectul unei analize, propuneri sau cereri

1 9 0 9
Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1533 din 29 noiembrie 2016 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

[REDACTED] vizând liberarea condiționată, cu atât mai mult cu cât în condițiile fixării unui termen de
către instanța judecătorească printr-o hotărâre rămasă definitivă se aduce atingere
autorității de lucru judecat.

**Președinte,
Judecător Mircea Aron**

